

JORNADA INFANTS I ADOLESCENTS ESTRANGERS NO ACOMPANYATS: UNA REALITAT. UN REPTE. UN DEBAT

Dijous 17 de novembre

Sala Noble. Centre Cívic Convent de Sant Agustí

Comerç, 36. Barcelona

Aforament limitat. Inscripció obligatòria gratuïta

Organitza:

ceesc

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS
SOCIALS DE CATALUNYA

#NoAcompanyats

www.ceesc.cat - ceesc@ceesc.cat

Jornada Infants i adolescents estrangers no acompanyats: Una realitat. Un repte. Un debat

Introducció

Dissortadament, fa més de vint anys que vivim l'arribada de nois que fugen del seu lloc d'origen i cerquen una millor realitat en el nostre entorn. Jugant-se literalment la vida i associant en moltes ocasions que podran treballar a curt termini, ser independents i ajudar, a més, a les famílies de procedència. Expectatives poc realistes en la major part de situacions per part d'uns nois menors d'edat i amb dificultats de coneixement de la llengua, cultura, formació, hàbits de cura personal...

Nois que amb una curta edat s'allunyen d'una realitat familiar, potser amb una situació desestructurada, però principalment de pobresa. I així passen a viure sense la comunicació amb els referents adults i la realitat social amb la que han crescut i amb una responsabilitat que no els correspon per edat.

Nois que viuen en una realitat complexa i que, a diferència d'altres infants i adolescents que viuen en centres de protecció, no tindran contacte físic amb els familiars.

Les educadores i els educadors socials així com els altres agents professionals, intervenim amb uns nois que viuen allunyats de l'entorn integral en que han crescut. I sovint ens preguntem si el repte professional de contenir, millorar competències i acompanyar-los en assolir la plena integració social és un repte realista. Ens preguntem si els múltiples problemes que es detecten amb aquests nois els podem abordar de manera satisfactòria i si comptem amb els recursos adients.

Amb aquesta Jornada hem volgut contribuir a valorar la política d'intervenció que despleguen les diferents institucions amb competències envers aquests infants i joves.

A continuació us oferim el resums de cada una de les taules, aportants per l'equip de relatores de la Jornada compostat per: Adriana Gil, Anke Berthold i Susana Sant

Programa

Presentació/emmarcament

- **Maria Rosa Monreal.** Presidenta CEESC.
- **Ricard Calvo.** Director General DGAIA.
- **Laia Ortiz.** Tinent d'alcaldeessa de Drets Socials a Barcelona.

Evolució històrica de la realitat dels infants i adolescents estrangers no acompanyats a casa nostra

- **Núria Empez.** Educadora social i antropòloga.
- **Nadia Arrazola.** Educadora Social e Investigadora en l'àmbit de les migracions.

Abordatge jurídic: tutela? retorn?

- **Albert Parés.** Advocat social de l'Associació Noves Vies.
- **Xavier Puigdollers.** President de la Secció dels Drets de la Infància i Adolescència del Col·legi d'Advocats de Barcelona (ICAB).

Abordatge educatiu comunitari

- **Karmele Equiza.** Fundació Adsis - Centre Casc Antic.
- **Núria Bayona.** Espai Jove - Equip tècnic de Serveis Socials d'atenció a joves en la immigració.
- **Rubén Valdepeñas.** Servei de detecció i intervenció al carrer amb menors estrangers sense referents familiars (Ajuntament de Barcelona).
- **Caterina Pons.** Bayt al-Thaqafa, entitat sense ànim de lucre que treballa amb immigrants.

Els infants i adolescents als centres residencials

- **Héctor Telémaco Hernández.** Educador social EAIA Vallès Occidental.
- **Loli Rodríguez.** Presidenta Fundació Idea.
- **Abdessamad Hamdi.** Centre d'acollida Mas Pins.

Principals aspectes de millora des de la perspectiva de defensa dels drets i actuació del síndic de greuges

- **Maria Jesús Larios.** Adjunta al Síndic per a la defensa dels drets dels infants i els adolescents.
- **Andreu Peláez.** Educador social. CEESC-Coordinador Jornada.

Presentació/emmarcament

- **Maria Rosa Monreal.** Presidenta CEESC.
- **Ricard Calvo.** Director General DGAIA.
- **Laia Ortiz.** Tinent d'alcalde de Drets Socials a Barcelona.

“Cap persona pot ser un problema”, diu Ricard Calvo. S’han de poder viure com a un repte per aconseguir quelcom que pugui satisfer les necessitats que ha generat aquest procés migratori.

Com? Des de l’acompanyament, *“baixar al pou de l’altre”,* diu Maria Rosa Monreal. Treballar des de *“l’empowerment”,* a través de diferents mirades de la realitat. Són diversos els perfils que hi ha darrere de cada història personal, amb recursos generalistes hem de poder treballar des de la individualitat.

Es tracta de revisar com intervenim amb els nois i noies i com acompanyar els professionals en aquest procés.

Evolució històrica de la realitat dels infants i adolescents estrangers no acompanyats a casa nostra

- ▶ **Núria Empez.** Educadora social i antropòloga.
 - ▶ **Nadia Arrazola.** Educadora Social e Investigadora en l'àmbit de les migracions.
- [Veure presentació \(pdf\).](#)

Hem de tenir molt clar quina és la nostra mirada, els nostres prejudicis. Ens trobem davant de dues dicotomies molt clares.

- Són infants a protegir o infants a retornar?
- Són menors d'edat perillosos o menors d'edat en perill?

A nivell legal, l'evolució històrica ha suposat la creació de lleis d'estrangeria cada vegada més restrictives i com a conseqüència fa aflorar una immigració irregular cada vegada més nombrosa.

Les reagrupacions familiars dels menors d'edat sense garanties genera una problemàtica evident doncs aquests nois i noies fugen dels centres per por a aquestes repatriacions i es genera un efecte fugida des de Catalunya a altres comunitats autònomes com Astúries o País Basc.

L'origen dels infants immigrants ha canviat; cada vegada és més divers. Es remarca molt la importància del treball en xarxa perquè degut a la major mobilitat d'aquests infants, és vital mantenir una bona coordinació estatal i europea per garantir el millor acompanyament.

3 idees principals:

- Un augment de nois i noies que provenen de Ceuta i Melilla
- Un augment de l'arribada a Catalunya
- La sobreocupació del centres

Els reptes històrics obliguen a repensar noves maneres de treballar. Quedem assabentats d'una dada esgarrifosa: 10.000 nens refugiats han desaparegut a Europa. Com pot ser que aquí no estiguem fent res? Qui se n'ha de fer càrrec?

"Els nens no són una estadística sinó un fet irrepètible"- afegeix Núria Empez

Abordatge jurídic: tutela? retorn?

- ▶ **Albert Parés.** Advocat social de l'Associació Noves Vies.
[Veure presentació \(pdf\).](#)
- ▶ **Xavier Puigdollers.** President de la Secció dels Drets de la Infància i Adolescència del Col·legi d'Advocats de Barcelona (ICAB).

Albert Parés reivindica que la finalitat última de les polítiques hauria de ser l'interès superior de l'infant. És des d'aquí des d'on es treballa actualment?

Albert critica un gran incompliment de la llei: la vulneració del dret a ser escoltat que es duu a terme en el sistema judicial i, tanmateix, insisteix en què els infants que arriben han de passar per la DGAIA abans que derivar-los a la fiscalia.

Abans prendre qualsevol decisió, Xavier Puigdollers ens interpel·la amb aquestes preguntes: Realment vol tornar aquesta persona? Li convé ser tornada, atenent a aquest interès superior del menor del que parlàvem?

“La llei va sempre darrere de la realitat. Els serveis socials van sobrecarregats”.

Fa referència Article primer de la Declaració dels Drets dels Infants (1924).

“Tots els nens haurien de tenir accés a tots els bens materials i espirituals necessaris per poder créixer adequadament”

Abordatge educatiu comunitari

- ▶ **Karmele Equiza.** Fundació Adsis - Centre Casc Antic.
[Veure presentació \(pdf\).](#)
- ▶ **Núria Bayona.** Espai Jove - Equip tècnic de Serveis Socials d'atenció a joves en la immigració.
[Veure presentació \(pdf\).](#)
- ▶ **Rubén Valdepeñas.** Servei de detecció i intervenció al carrer amb menors estrangers sense referents familiars (Ajuntament de Barcelona).
- ▶ **Caterina Pons.** Bayt al-Thaqafa, entitat sense ànim de lucre que treballa amb immigrants.

L'abordatge es duu a terme a partir de tres serveis educatius: l'Espai Jove de Serveis Socials a Manresa; el servei de detecció i intervenció al carrer de l'Ajuntament de Barcelona; i l'entitat Bayt al-Thaqafa.

Les tres propostes treballen des de la disponibilitat, la predisposició, el vincle com a possibilitador del canvi, les demandes i necessitats que expressen aquests joves. En aquest sentit s'entén la qualitat del servei en tant que generador d'oportunitats.

Caterina Pons demana no dur a terme "*processos condemnats a no tenir èxit*" i reivindica la funció de l'educador en tant que agent de canvi per revertir processos, per trencar amb la perpetuació social d'aquests joves, per no deixar en l'oblit aquests nois al carrer.

Els infants i adolescents als centres residencials

- ▶ **Héctor Telémaco Hernández.** Educador social EAIA Vallès Occidental.
[Veure presentació \(pdf\).](#)
- ▶ **Loli Rodríguez.** Presidenta Fundació Idea.
[Veure presentació \(pdf\).](#)
- ▶ **Abdessamad Hamdi.** Centre d'acollida Mas Pins.

Es reivindica la falta d'informació, comunicació i coordinació entre els recursos; la manca de bon traspàs dels casos que es proposa canviar de recurs.

Tenim els mitjans necessaris per atendre'ls correctament? Assumim la responsabilitat si no tenim aquests mitjans?

Falten eines per protegir; manca dels serveis terapèutics als serveis d'acollida des del primer contacte amb l'infant; falten tècnics i s'hauria d'ampliar el perfil dels equips. No s'hauria de permetre la sobreocupació.

Es valora que el 25% dels casos que arriben als centres d'acollida no s'adeqüen al perfil del centre per la dificultat concreta que presenten.

Un excés de burocratització no facilita la intervenció.

“Els centres d'acolliment són una mena de rotonda”. “Obrir més places no soluciona el problema si no va acompanyat de mesures apropiades a la complexitat del mateix”

Com intervenim des de la involuntarietat dels processos?

Abdessalamad Hamdi d'altra banda apunta que "s'han de poder dir les coses que es fan bé." Reinvidica una valoració global dels processos.

Principals aspectes de millora des de la perspectiva de defensa dels drets dels infants i actuació del síndic de greuges.

- ▶ **Maria Jesús Larios.** Adjunta al Síndic per a la defensa dels drets dels infants i els adolescents. [Veure presentació \(pdf\).](#)
- ▶ **Andreu Peláez.** Educador social. CEESC-Coordinador Jornada.

Maria Jesús Larios demana reconèixer els infants en trànsit, com el que són: infants. No han de ser catalogats només com a víctimes sinó com a infants amb uns drets determinats que han de ser complerts.

Existeix un maltractament institucional des del moment que no s'està donant una acollida normalitzada en centres amb infants autòctons. Es posiciona per a què els recursos no siguin segregadors sinó normalitzadors.

Apunta un seguit de recomanacions:

- Reducció del temps de estada en un centre de acollida un cop fet l' estudi.
- Necessitat de recursos post-tutela.
- Recursos per reduir els temps de documentació.

I també una possible vulneració pel tipus de proves mèdiques, que no corresponen a la realitat, i que suposa classificar-los com a majors d'edat abans d'hora. Quins son els interessos que hi ha al darrera?

A mode de conclusions, unes idees generals.

- Sobresaturació / sobreocupació dels serveis.
- Necessitat de serveis més especialitzats. Atendre a les necessitats des de la realitat dels infants i no des de les institucions existents. Quins són els recursos específics que necessitem crear davant d'aquesta nova realitat tan diversa?
- Necessitat d'equips més pluridisciplinaris, amb més suport terapèutic directe.
- Sobreburocratització que moltes vegades fa lenta i difícil una bona intervenció.
- La importància del treball en xarxa a nivell nacional i internacional.
- La necessitat del treball preventiu i cooperatiu des del lloc d'origen dels joves.
- Poder treballar des del vincle i l'acompanyament.

La Jornada #NoAcompanyats a la premsa.

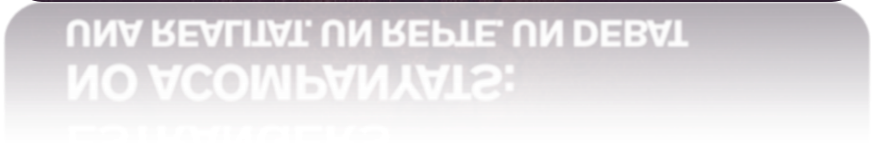
De les aparicions en premsa, destaquem:

- [Educadors socials de tot Catalunya debaten sobre menors que arriben no acompanyats.](#) Btv – 17/11/2016
- [S'organitza una jornada de debat sobre la situació de menors estrangers no acompanyats.](#) El matí de Barcelona Btv Ràdio. – 17/11/2016
- [Entidades y educadores denuncian el vía crucis burocrático que sufren los menores inmigrantes no acompañados.](#) La Vanguardia – 19/11/2016

**JORNADA
INFANTS I ADOLESCENTS
ESTRANGERS
NO ACOMPANYATS:
UNA REALITAT. UN REpte. UN DEBAT**

Desembre 2016

www.ceesc.cat

Barcelona
Aragó, 141-143, 4a
08015 Barcelona
934 521 008
ceesc@ceesc.cat

Girona
Ibèria, 4
17005 Girona
972 249 276
girona@ceesc.cat

Lleida
Rambla Ferran, 32
25007 Lleida
973 289 434
lleida@ceesc.cat

Camp de Tarragona
Pau Claris, 2
43005 Tarragona
977 104 081
tarragona@ceesc.cat

Terres de l'Ebre
Ramon Berenguer IV, 11
43500 Tortosa
935 183 054
terresdelebre@ceesc.cat